

הגמרא: מלשון הפסוק 'וְחָטְאָתְךָ' משמע שהפר בא לקרנן חטאת, וכי
 59 חָטָאת היא, עֹלָה הִיא – הרי פר של ראש חודש לעולה הוא בא,
 60 ומלשון הפסוק 'בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ' מפורש שהוא בראש חודש. מתרצת
 61 הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פֶּרֶשֶׁה זו שבספר יחזקאל, אֲלֵיהּ הַנְּבִיא
 62 עֲתִיד לְדוֹרְשָׁהּ, ועד שיבוא איננו יודעים ליישב דברים אלו הסותרים
 63 לדברי התורה.
 64 תירוצן נוסף מתרצת הגמרא: רַב אֲשֵׁי אָמַר, אני אפרש את סתירת
 65 הפסוקים, יחזקאל הנביא אינו עוסק במוסף ראש חודש, אלא קרבנות
 66 מֵילוּאִים הַקְּרִיבוּ בְיָמֵי עֲזָרָא לַחְנוּכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי בּוֹמַן
 67 שסיימו לבנותו, כַּדְרָךְ שֶׁהֲקָרִיבוּ בְיָמֵי מִשֶׁה בהקמת המשכן, ועל
 68 קרבנות אלו מתנבא הנביא יחזקאל, וכשם שבימי משה הקריבו ביום
 69 השמיני למילואים בראש חודש ניסן עגל בן בקר לחטאת, גם בימי
 70 עזרא הקריבו בראש חודש ניסן פר בן בקר לחטאת.
 71 מוכיחה הגמרא כדברי רב אשי: תְּנִיא נְמֵי הָבִי – כן שנינו בברייתא,
 72 רַבִּי יהוּדָה אָמַר, פֶּרֶשֶׁה זו בספר יחזקאל שנאמר בה שמקריבים
 73 בראש חודש פר לחטאת, אֲלֵיהּ עֲתִיד לְדוֹרְשָׁהּ, ועד שיבוא איננו
 74 יודעים לפרשה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, כך פירוש דברי הנביא, מֵלֹאִים
 75 הַקְּרִיבוּ בְיָמֵי עֲזָרָא לַחְנוּכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי כַּדְרָךְ שֶׁהֲקָרִיבוּ
 76 בְיָמֵי מִשֶׁה לַחְנוּכַּת הַמִּשְׁכָּן, ופר זה הוא של מילואים ולא של ראש
 77 חודש. אָמַר לוֹ רַבִּי יהוּדָה לרבי יוסי, תַּנּוּחַ דַּעְתָּךְ שֶׁהִנְחַחְתָּ דַּעְתָּךְ,
 78 ואני מסכים לביאור זה.
 79 הגמרא מבארת פסוק נוסף בספר יחזקאל הסותר לכאורה לדברי
 80 התורה: נאמר בפסוק (יחזקאל מד לא) 'וְכָל נְבִלָה וְטַרְפָּה מִן הָעוֹף וּמִן
 81 הַבְּהֵמָה לֹא יֵאָכְלוּ הַכְּהֵנִים'. מקשה הגמרא: וכי רק הַכְּהֵנִים הוא
 82 דָּלָא יֵאָכְלוּ נבילה וטריפה, הֵא יִשְׂרָאֵל אָכְלֵי – וישראל מותרים
 83 לאכלם, והרי כל ישראל אסורים לאכלם, ומפני מה הזכירו בפסוק
 84 דווקא הכהנים. מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פֶּרֶשֶׁה זו שבספר
 85 יחזקאל אֲלֵיהּ הַנְּבִיא עֲתִיד לְדוֹרְשָׁהּ, ועד שיבוא איננו יודעים
 86 לפרשה.
 87 תירוצן נוסף מתרצת הגמרא: רַבִּינָא אָמַר, אכן אין כוונת הפסוק
 88 שמתרת אכילת נבילות וטריפות לישראל, אך פְּהֵנִים אֵינְהִי לַיה
 89 – הפסוק הוצרך לחדש איסור אכילת נבילות וטריפות לכהנים,
 90 משום דַּקְלָמָא דַּעְתָּךְ אָמַיֵא – שאם לא נאמר הפסוק היה עולה
 91 בדעתך לומר, דְהוּאִיל וְאַשְׁתֵּרֵי מְלִיקָה לְגַבִּייהוּ – שכיון שהותרה
 92 לכהנים אכילת בשר חטאת העוף שלא נשחטה, אלא נמלקה כדניה,
 93 תַּשְׁתְּרֵי נְמֵי נְבִילָה וְטַרְפָּה – תותר להם גם בחולץ אכילת עופות
 94 שלא נשחטו אלא נמלקו, קָא מִשְׁמַע לָן – מלמדנו הכתוב, שבוּחֹלֶץ
 95 גם לכהנים אסור לאכול עופות שנמלקו, והם נבילות.
 96 בתורה בפרשת ויקרא (ויקרא דיג – כא) נאמר, שאם טעו בית דין והורו
 97 להתיר איסור שחייבים על זדונו כרת, ועברו עליו ישראל על פיהם
 98 בשוגג, יביאו פר לחטאת פנימית. והוא נקרא 'פר העלם דבר של
 99 ציבור'. הגמרא מבארת פסוק בספר יחזקאל שמלמדנו כמה מהלכותיו
 100 של פר זה: נאמר בפסוק (יחזקאל מה ט) 'וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְשִׁבְעָה כְחֹדֶשׁ
 101 מֵאִישׁ שִׁנָּה וּמִפְּתֵי וּבְפִתְתָם אֶת הַבַּיִת'. כוונת הנאמר בפסוק 'וְכֵן
 102 תַּעֲשֶׂה' היא לפר חטאת, המוזכר בפסוקים הקודמים, ומבארת
 103 הגמרא, שפסוק זה עוסק בפר העלם דבר של ציבור, ומלמדנו
 104 מהלכותיו. וכך מלמדנו, 'שִׁבְעָה', אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵלּוּ שִׁבְעָה
 105 שְׁבָטִים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֻטְאוּ עַל פִּי הוֹרָאתָּ בֵּית דִּין, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין
 106 הֵם רֹבָה שֶׁל קָהָל – ואפילו שאין הם רוב עם ישראל, כיון שהם רוב
 107 שנים עשר השבטים, נחשבים כציבור המביא פר העלם דבר, ולא
 108 כיחידים שמביאים כל אחד כבשה או שעירה לחטאת.
 109 מבאר רבי יוחנן את המשך הפסוק: מתיבתא: 'חֹדֶשׁ' למדנו, שאם
 110 חָדֶשׁ בֵּית דִּין וְאַמְרוּ שאימרו כרת מותר, כגון שאמרו שחלב מותר
 111 באכילה, יביאו פר, ומזה אנו למדים שמדובר בפר העלם דבר של
 112 ציבור.
 113 ומוסיף רבי יוחנן ומבאר: הכתוב 'מֵאִישׁ שִׁנָּה וּמִפְּתֵי מִלְמֶד, שֶׁאֵין
 114 תְּיִיבִין פר העלם דבר של ציבור, אֵלּא עַל הָעֵלֶם דְּכָר – שהורו בית
 115 דין הלכה בטעות, שנעלמה מהם ההלכה, עִם שְׁנַת מַעֲשֶׂה – ובנוסף
 116

ממשיכה הגמרא לדון באיזה אופן אמורים דברי המשנה. שואלת
 1 הגמרא: אֵילִים דְּתִיבָא – באילים של איזה קרבן מדובר במשנה, אִי
 2 דְּהֵנָּה – אם מדובר באילי מוסף ראש חודש וחג השבועות, שבהם
 3 מדובר במשנה לגבי פרים וכבשים, אין לומר כן, שהרי דָּאֵיל אחד
 4 הוּא – איל אחד יש בכל אחד מהם, ואם כן לא עליהם אמרת
 5 המשנה שהמנין מעכב, וְאִי דְּעַצְרַת דְּתוֹרַת בְּהֵנִים – ואם מדובר
 6 במשנה בקרבנות חג השבועות הבאים עם שתי הלחם, המבוארים
 7 בחומש ויקרא, שיש בהם שני אילים, אין לומר כן, שהרי הֵנִיהָ כְּתִיב
 8 כָּהֵן – נאמרה בהם תיבת 'הָדִיז' (ויקרא כג יח), וכל לשון 'הויה'
 9 משמעותה לעכב.
 10 משיבה הגמרא: לְעוֹלָם מדובר במשנה דְּעַצְרַת דְּתוֹרַת בְּהֵנִים –
 11 באילי חג השבועות, המבוארים בחומש ויקרא, וְהָכִי קְאָמַר – וכך
 12 ביאור דברי המשנה, לֹא שְׁנֵי הָאֵילִים דְּתוֹרַת בְּהֵנִים מַעֲבָבֵי לַיה
 13 לָאֵיל דְּחֹמֶשׁ הַפְּקוּדִים – אין האילים המבוארים בחומש ויקרא
 14 מעכבים את האיל המבואר בחומש במדבר, וְלֹא אֵיל דְּחֹמֶשׁ
 15 הַפְּקוּדִים מַעֲבָבֵי לְהוּ לְאֵילִים דְּתוֹרַת בְּהֵנִים – ואין האיל המבואר
 16 בחומש במדבר מעכב את האילים המבוארים בחומש ויקרא.
 17 מקשה הגמרא: אֵלּא לפי ביאור זה, ביאור דברי המשנה הוא, שפְּרִים
 18 דְּאָפִילוּ אַחֲרֵי לֹא מַעֲבָבֵי – הפרים אינם מעכבים זה את זה אפילו
 19 באים לאותו קרבן, וְאֵילוּ אֵילִים, דְּהִכָּא וְדָהָא הוּא דָּלָא מַעֲבָבֵי
 20 – של שתי הלחם אינם מעכבים את של מוסף ולהיפך, אבל אֵינְהוּ
 21 מַעֲבָבֵי – אבל אם באים עבור קרבן אחד, כאשר באים בגלל שתי
 22 הלחם, מעכבים זה את זה, ואם כן אין דמיון בין כל חלקי המשנה.
 23 מתרצת הגמרא: אכן תְּנֵא מֵילִי מֵילִי קְתִנֵּי – התנא של המשנה
 24 שונה כמה הלכות, אף שאינן שוות.
 25 בספר יחזקאל מפורשים קרבנות ראש חודש במנין אחר מהמפורש
 26 בתורה, והגמרא מבארת מה אנו למדים מפסוקים אלו: נאמר בפסוק
 27 (יחזקאל נוו ט) 'וּבֵיּוֹם הַחֹדֶשׁ (תַּקְחַת) פֶּר כֶּן כְּקֶר הַתַּמִּים וְשֵׁשׁ כַּבְּשִׂים
 28 וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ'. מבררת הגמרא: תיבת 'פר' מה תִּלְמוּד לומר –
 29 מה מלמדנו, והרי כבר נאמר בתורה להביא פר בראש חודש. מבארת
 30 הגמרא: לְפִי שֶׁנֶּאמַר בְּתוֹרָה בִּפְרֵשֶׁת רֵאשׁ חֹדֶשׁ (במדבר כח יא) 'פְּרִים
 31 בְּנֵי כֶּקֶר שְׁנַיִם, וּמְנִין שָׁאם לֹא מְצָא שְׁנַיִם, מְבִיא פֶר אֶחָד, תִּלְמוּד
 32 לומר – מלמדנו הכתוב בספר יחזקאל, 'פר' – שיביא אפילו פר אחד
 33 אם אין לו שנים.
 34 מבררת הגמרא: ומזה שנאמר 'שֵׁשׁ כַּבְּשִׂים' מה תִּלְמוּד לומר.
 35 מבארת הגמרא: לְפִי שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרָה בִּפְרֵשֶׁת רֵאשׁ חֹדֶשׁ (שם)
 36 'כַּבְּשִׂים בְּנֵי שְׁנַה שְׁבַעָה, וּמְנִין שָׁאם לֹא מְצָא שְׁבַעָה יִבִּיא שְׁשֶׁה,
 37 תִּלְמוּד לומר 'שֵׁשׁ כַּבְּשִׂים'.
 38 מבררת הגמרא: וּמְנִין שָׁאם לֹא מְצָא שֵׁשׁ כַּבְּשִׂים יִבִּיא הַמִּשֶׁה,
 39 ואם לא מצא הַמִּשֶׁה יִבִּיא אפילו אַרְבָּעָה, ואם לא מצא אַרְבָּעָה
 40 יִבִּיא אפילו שְׁלֹשָׁה, ואם לא מצא שְׁלֹשָׁה יִבִּיא אפילו שְׁנַיִם, ואפילו
 41 יבא כבש אֶחָד אם לא מצא שנים. מבארת הגמרא: תִּלְמוּד לומר
 42 (יחזקאל נוו ט) 'וְכַבְּשִׂים כְּאִשָּׁר תִּשְׁיַן יְדוּ', ומבואר שיבא כפי מה שיש
 43 לו ואפילו כבש אחד.
 44 שואלת הגמרא: וּמֵאָחַר דְּכְתִיב הָכִי – ואחרי שהפסוק מלמדנו שאם
 45 אין לו יביא אפילו כבש אחד, אם כן מה שנאמר 'שֵׁשׁ כַּבְּשִׂים',
 46 שמלמדנו שאם לא מצא שבעה יביא ששה, לְמָה לִי – לממה הוא
 47 נצרך, והרי אם יכול להביא אחד ודאי יכול להביא ששה. משיבה
 48 הגמרא: הפסוק מלמדנו דְּכָמָה דְּאִפְשָׁר לְהוֹרִי מְהַרְרִין – שצריך
 49 לחזור אחר כמה כבשים שאפשר, אף שלא יהיו שבעה כנאמר
 50 בתורה.
 51 שואלת הגמרא: וּמְנִין (לְאֵילִים שֶׁכְּתוּבַת בְּהֵנִים) שאם יש להם
 52 בראש חודש שני פרים או שבעה כבשים, שֶׁמַּעֲבָבִין זֶה אֶת זֶה ואינם
 53 יכולים להקריב רק חלקם. משיבה הגמרא: תִּלְמוּד לומר – מלמדנו
 54 הכתוב, 'וַיִּהְיוּ' (שם נוו ט), ולשון 'הויה' משמע לעכב.
 55 הגמרא מבארת פסוק נוסף בספר יחזקאל, הסותר לכאורה לדברי
 56 התורה: נאמר בפסוק (יחזקאל מה יח) 'כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּרֵאשׁוֹן
 57 בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ תַּקַּח פֶּר כֶּן כְּקֶר הַתַּמִּים וְחָטְאָתְךָ אֶת הַמִּקְדָּשׁ'. מקשה
 58

44 בציצית שמונה חוטים. יתיב רבה וקאמר משמיה דרבי, חוט של
 45 כרד – שבורכים בו את החוטים לעשות מהם גדיל, עולה אף הוא מן
 46 המנין, דהיינו שנחשב כאחד משמונת החוטים. אמר ליה רב יוסף
 47 לרבה, שמואל אמרה להלכה זו, ולא רב.
 48 איתמר נמי – וכן נאמר עוד כהלכה זו, אמר רבה בר בר חנה, סח
 49 לי רבי יאשיה דמן אושא, חוט של כרד עולה לה – לציצית מן
 50 המנין של שמונה חוטים.
 51 הלכות נוספות בענין כריכת החוטים, ומנין החוליות: יתיב רבא וקא
 52 אמר משמיה דשמואל, תכלת – ציצית שפרך רובה – שרך שני
 53 שליש מאורך החוטים ועשאו גדיל, ורק שליש מהם נותר לענף
 54 ושהוא חלק החוט שאינו כרוך, כשרה. אמר ליה רב יוסף לרבא,
 55 רב אמרה להלכה זו, ולא שמואל.
 56 איתמר נמי כהלכה זו בשם רב, אמר רב הונא בר יהודה, אמר רב
 57 ששת, אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב, תכלת שפרך רובה,
 58 כשרה.
 59 רב חייא בריה דרב נתן מתני הכי – שנה שמועה זו בשם רב כר,
 60 אמר רב הונא, אמר רב ששת, אמר רב רמיה בר אבא אמר רב,
 61 תכלת שפרך רובה, כשרה, ואפילו אם לא כרד בה אלא חוליא
 62 אחת – שהקיף בחוט רק שלש כריכות ושהם חוליא אחת כמבואר
 63 להלן ואת כל השאר הניח ענף, כשרה. ונוי תכלת – ואמנם עיקר
 64 מצות ציצית יופיה הוא, שיכרוך שליש מהחוטים לגדיל, ושני
 65 שלישי חוט יניח ענף.
 66 מבררת הגמרא: וכמה כריכות הן שיעור חוליא. משיבה הגמרא:
 67 תניא, רבי אומר, שיעור חוליא הוא כדי שיכרוך וישנה וישלש,
 68 דהיינו שלש כריכות.
 69 תאנא, הפוחת – הרוצה לפחות במנין החוליות לא יפחות משבע,
 70 והמוסיף עליהן לא יוסיף על שלש עשרה חוליות. ומה הטעם,
 71 הפוחת לא יפחות משבע כיון שהם כנגד שבעה רקיעים, והמוסיף
 72 לא יוסיף על שלש עשרה כדי שיהיו כנגד שבעה רקיעין, ועוד
 73 ששה אורין שביניהם – שני הרקיעים.
 74 תנא, העושה ציצית מניח שני חוטים ארוכים לכרוך בהם, אחד לבן
 75 ואחד תכלת, כשהוא מתחיל לכוך מתחיל בלבן, כיון שתחילה
 76 נאמר (במדבר טו לח) 'הקנה', ומשמע מין כנה דהיינו חוטי לבן כמבואר
 77 לעיל (גח), ורק אחר כך נאמר 'פתיל תכלת' ועל כן הלבן קודם, ואחר
 78 כך כרוך בחוט התכלת, וכשהוא מסיים לכרוך חוור ומסיים בלבן,
 79 כיון שהלבן שהוזכר בתורה קודם חשוב יותר, ואם יסיים בתכלת
 80 נמצא שסוף הציצית פחות חשוב מתחילתה, והרי כלל הוא מעלין
 81 בקודש ולא מורידין.
 82 הגמרא מביאה מעשה בענין ציצית שכר כולה: רב ורבה בר בר
 83 חנה הוו יתיב – היו יושבים, הוה קא חליף ואויל תהוא נברא –
 84 עבר לפנייהם אדם אחד, דמיכפי גלימא דכולה תכלתא – שהיה
 85 מכוסה בטלית שכולה בצבע תכלת, ורמי ליה תכלתא – והיה מוטל
 86 בה ציצית,

1 דוחה הגמרא: מנין לנו ללמוד מדבריהם שצריך לקשור אחר כל
 2 חוליא, גלימא דאיכמר – שמהם לא אמרו שגרדומין כשרים אלא
 3 אם קשר אחר כל חוליא, אך אין זו חובה, ובאמת ברוב הציציות אין
 4 קשר על כל חוליא, ואין הגרדומין כשרים בהן.
 5 הלכה נוספת בענין הקשר העליון: וקאמר רבה, מהלכה זו שנלמד
 6 להלן ששע מנה, קשר עליון בציצית דהיינו הקשר שבסוף הגדיל
 7 כמבואר לעיל, חיובו דאורייתא מהלכה למשה מסיני, ואם לא קשר
 8 כלל, אף שכרך החוטים היטב ויכול הגדיל להתקיים יום או יומיים
 9 הציצית פסולה, דאי סלקא דעתך – שאם תעלה על דעתך שחיוב
 10 הקשר הוא רק דרבנן, אם כן מאי איצטריך למישרי כיון בציצית
 11 – מדוע הוצרכה התורה להתיר בציצית את איסור הכלאים
 12 שבנתינת חוטי צמר בסדין פשתן, הרי אם אין החוטים קשורים בבגד
 13 אלא תחובים בו, פשיטא שהדבר מותר, כיון שכלל הוא התוכף
 14 תכיפה אחת – התופר על ידי שמכניס פעם אחת את החוט בבגד,
 15 אינו חיבור ואין בוה משום כלאים, אלא מכך שהוצרכה התורה
 16 להתיר כלאים בציצית ששע מנה, שצריכים החוטים להיות קשורים
 17 בבגד מדאורייתא.
 18 הגמרא חוזרת לדון בענין חוטי ציצית שנקרעה: אמר רבה בר רב
 19 אדא, אמר רב אדא אמר רב, אם נפסק החוט מעיקרו – מצד
 20 ראשו המחובר לטלית, דהיינו שנקרע לגמרי מהבגד, הציצית
 21 פסולה.
 22 יתיב (ישב) רב נחמן, וקא אמר להא שמעתיא – ואמר שמועה זו
 23 שאם נפסק החוט מעיקרו פסולה. איתביה רבא לרב נחמן, שנינו
 24 בברייתא, כמה דברים אמורים שחוטי הציצית צריכים שיעור,
 25 בתחילתו – בשעת עשיית הציצית, אבל סופו – אם נעשו החוטים
 26 כדי ונחתכו לאחר זמן, שיריו ונרדומיו כשרים גם בכל שהוא.
 27 ומבאר רבא: מאי שיריו ומאי נרדומיו, כלומר מה ההבדל ביניהם,
 28 מאי לאו – האם אין הפירוש כך, שיריו היינו דאיפסיק מינייהו
 29 ואישתייר מינייהו – שנחתכו החוטים ונשאר מהם מעט, אך נרדומיו
 30 הכולנה דאינרדומי – שנחתכו החוטים לגמרי עד הכנה,
 31 ומבואר שמכל מקום הציצית כשירה, שלא כדברי רב.
 32 דוחה הגמרא: לא – אין לבאר שגרדומיו היינו שנחתכו החוטים
 33 לגמרי, אלא במה שנאמר שיריו וגרדומיו תרא קתני – דין אחד
 34 שנינו כאן, דהיינו שיריו נרדומיו – אם נחתך קצת מהחוטים ונשאר
 35 קצת, כשרים בכל שהוא, אך אם נחתכו לגמרי הציצית פסולה
 36 כדברי רב.
 37 מקשה הגמרא: אם כך ששיריו וגרדומיו הם אותו ענין, ולימא –
 38 ויאמר התנא רק נרדומיו, שיריו למה לי. מיישבת הגמרא: הא קא
 39 משמע לן בתיבת 'שיריו', דבעינן שיריא לנרדומיו כדי לענבן –
 40 שאין די בגרדומים כל שהם להכשיר הציצית, אלא צריך שיהיה
 41 בהם שיעור חשוב דהיינו כדי לקשור מהם עניבה, וששיריו וגרדומיו
 42 כל שהוא' הכולנה שנוותר מהחוטים כדי עניבה.
 43 הלכה בענין מנין חוטי הציצית: להלן (מב) מבואר שצריך לתת

המשך ביאור למס' מנחות ליום שבת קודש עמ' א

15 הגמרא מבארת את המקור לדינו של רבי שמעון: תנו רבנן, נאמר
 16 בספר יחזקאל (מג) 'ואיפה לפר ואיפה לאיל עשה מנחה ולכבשים
 17 באשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה'. שואלת הברייתא: אמר רבי
 18 שמעון, מלשון הכתוב 'ואיפה לפר ואיפה לאיל' משמע שיעור
 19 המנחה לפר ולאיל שוה, וכי מרת מנחה הבאה עם קרבן פרים
 20 והבאה עם קרבן אילים מדה אחת היא, והלא מדת המנחה לפר
 21 שלשה עשרונים סולת, ולאיל שני עשרונים.
 22 משיבה הברייתא: אין כוונת הנביא ששיעור מנחת פרים ואילים שוה,
 23 אלא כוונת הכתוב ללמדנו, שהקרבן עם נטכיו דבר אחד הם,
 24 ובלמדנו הפסוק בזה שאם היו להם פרים מרובין – שהיו להם דמים
 25 לקנות את מנין כל הפרים הנצרכים, ולא היו להם דמים לקנות
 26 נסכים, מוטב שביאו פר אחד ונסכיו – שיקנו בדמים אלו פר אחד
 27 ונטכיו, ואל יקרבו בולן בלא נסכים, וכן אם היו להם

1 עברו הציבור עבירה על פיהם, ולא אם עברו הציבור על איסור כרת
 2 בשוגג בלא הוראת בית דין. וכך ביאור כל הפסוק, וכן תעשה פר
 3 חטאת לשבעה שבטים, כשחידשו בית דין ואמרו שחלב מותר, ושגגו
 4 בית דין בהוראתם, ועברו ישראל עבירה על פיהם.
 5 אמר רב יהודה אמר רב, ובור אותה האיש לטוב ותינא בן תוקנה
 6 שמו, שאמלא הוא – אם לא עשה מה שעשה, נגנו ספר יחזקאל
 7 על ידי חכמי ישראל, מפני שהיו דבריו סותרין לדברי התורה,
 8 כמבואר לעיל, ומה עשה כדי ליישב את הסתירות, העלה לעלית
 9 ביתו שלש מאות גרבי – חביות שמן לנרות להאיר בלילה, וישב
 10 בעלייה ודרשו, עד שיישב את הסתירות, כמו שמיישבת הגמרא
 11 לעיל.
 12 שנינו במשנה: אמר רבי שמעון, אם היו להם פרים מרובין [וכו']
 13 ולא היו להם נסכים, יביא פר אחד ונטכיו, ולא יקרבו כולם בלא
 14 נסכים.

1	אגרות קודש	
2	בי"ה כ"ט ניסן רפ"ז	
3	לענייג	
4	כבוד ידי"ע הרב המפורסם ווי"ח אי"א	
5	מוהרשי"ז שי	
6	שלום וברכה.	
7	במענה על מכתבו מיי"ג לחי"ז א[נ]ודות בקשת ידידנו הרה"ג	
8	הרמ"צ שי ריבקיין בהשגת גמ"ח בסך ארבעים חמשים פונט	
9	לצורך הוצאת נסיעת ידידנו הרב רמ"ז שי הכהן, הנה כן כתב	
10	לי ידידנו הנעלה והכי יקר מוהר"ס שי נעמצאו כי כתב לכם	
11	א[נ]ודות זה, ובודאי נחוץ הוא לעשותו כי בעז"ה יבוא תועלת	
12	הנרצה, ובעזרתו ית' הנה כאשר הרמ"ז שי יתמנה לרב בשם,	
13	יגיע תועלת לכל עניינו. והשי"ת יעזור כי יתמלא הדבר על	
14	מילואו בגוי"ר.	
15	לפלא שאין כותב לי ממצב הענין דבר נסיעתו ונסיעת	
16	ידידנו הרמ"ד שי לארצה"ב צלחה ואת הסדר אשר סדרו על	
17	זמן נסיעתם מי יהי ממלא מקומם בכל הענינים. והשי"ת יהי	
18	בעזרם בגוי"ר.	
19	הנני מסגיר בזה מכתב לידידנו ר"י שי הענקין על דבר	
20	הביכער כ"יק הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק הרב צ"צ	
21	זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר ימסור אותם לידידי וידידי	
22	יקבלם וימנה את מספר העלים, וישלח לי העתקת המפתח של	
23	המאמרים, והביכער יהיו שמורים תחת ידו עד אשר אודיעו	
24	מה יעשה בהם היינו באיזה אופן יוכל לשלחם אלי אשר	
25	בעזרתו ית' יגיעו ישר אלי.	
26	ידידו הדוי"ש ומברכ	
27	יוסף יצחק שניאורסאהן.	
		[אג"ק מוהררי"צ כרך יד]

אגרות קודש

[ח' ניסן, תשי"ז]

...נכון הדבר לפתח כשרון הדרוש והנאום. והשי"ת יצליחו גם בזה.

קרה"ת בימי חנוכה - מנהגנו עפמשי"כ בשו"ת צמח צדק הועתק בקוני ברוך שעשה נסים. וכ"כ גם הרר"ב שי נאה בלוח כולל חב"ד, שעברתי עליו. ופליאה מה גרם לספק בהנהגת חב"ד מפורסמת.

המשך ביאור למס' מנחות ליום שבת קודש עמ' ב

1	שואלת הגמרא: וְרַבִּי עֲקִיבָא נָמִי לִילָף - גם הוא ילמד 'יהיו'	לכהן, ואִיזְהוּ דְבַר שְׁמֻקְצָתוֹ קָרַב עַל הַמִּזְבֵּחַ וְהוּא לֵה', וּמִקְצָתוֹ
2	מ'יהיו'. משיבה הגמרא: רבי עקיבא סובר שדנין - למדים דְבַר	נאכל לְבָהֶן, הוּא אִמְרָא אֱלֹו פְּבָשִׁים, שאימוריהם נקטרים על המזבח
3	שְׁמֻתָנָה לְבָהֶן - שדינו להינתן לכהן מְדָבָר שְׁמֻתָנָה לְבָהֶן, ולכן יש	ובשרם נאכל לכהנים, ולא שתי הלחם שאין מקריבים מהם על
4	ללמוד את 'יהיו' לגבי הלחם שנאכל לכהנים, מ'תהיינה' שנאמרה	המזבח, ולכן ודאי תיבת 'יהיו' מלמדת שהכבשים מעכבים.
5	לגבי הלחם שנאכל לכהנים, לְאִפּוֹקֵי הָנִי - להוציא את אלו, כלומר,	שואלת הגמרא: וְרַבִּי עֲקִיבָא מַה יַעֲנֶה לְטַעֲנַת בֵּן נָנֵס שֶׁשֶׁמַע
6	ולא ללמוד מן הפסוק שנאמר לגבי שבעת הכבשים, משום דְעֻלּוֹת	שהפסוק עוסק בדבר שהוא גם לה' וגם לכהן. משיבה הגמרא: מִי
7	יְנַהֵוּ - שבאים לעולה, ומוקטרים על המזבח ואין בהם אכילה	כְּתִיב 'קִדְשׁ יְהוּי לֵה' וְלְבָהֶן, בתוספת האות וא"ו בתיבת 'לכהן',
8	לכהנים, ואין ללמוד מהם עיכוב בכבשי השלמים שבשרם נאכל	שמשמע שהוא גם לה' וגם לכהן, והרי 'לֵה' לְבָהֶן כְּתִיב בְּלֹא וְא"ו,
9	לכהנים.	ואם כן ביאורו שהוא כולו לכהן, ומה שנאמר 'לֵה' ביאורו כְּרַב
10	הגמרא מביאה מקור נוסף: וְאִיבְעִית אִימָא - ואם תרצה תאמר	הוּנָא - כדברי רב הונא לגבי השבת גזל הגר שאין לו יורשים,
11	דְבַקְרָא גּוּפִיהָ קָא מִיפְלְגִי - בפירוש הפסוק עצמו חולקים רבי	שהממון ניתן לכהנים, דְאִמְרָא רַב הוּנָא לבאר את הפסוק האמור
12	עקיבא ובן ננס, נאמר בפסוק (שם כג ט) 'קִדְשׁ יְהוּי לֵה' לְבָהֶן, רַבִּי	בענין זה (במדבר ה ט) 'הָאֲשֶׁם הַמּוֹשֵׁב לֵה' לְבָהֶן, כן, קָנָאוּ הַשֵּׁם -
13	עֲקִיבָא סָבַר, שפירוש הפסוק שהם קודש רק לכהן, וְאִי זְהוּ דְבַר	הקדוש ברוך הוא וְנִתְּנָו לְבָהֶן, ואין הכהנים מקבלים את הממון מן
14	שְׁבֻלוֹ לְבָהֶן, הוּא אִמְרָא זֶה הַלֶּחֶם שנאכל לכהנים ואין מקריבים	הגזול, אלא מן הקדוש ברוך הוא. וגם כאן יפרש רבי עקיבא את
15	ממנו על המזבח, ולא כבשי השלמים שאימוריהם נקטרים על	הפסוק 'לֵה' לְבָהֶן, כן, שקנאו ה', את הלחם, ונתנו לכהן, ואין הכוונה
16	המזבח, ולכן ודאי תיבת 'יהיו' מלמדת שהלחם מעכב.	לדבר שמקצתו לה' ומקצתו לכהן.
17	וְכֵן נָנֵס סוֹבֵר, שאין פירוש הפסוק בדבר שכולו לכהן, שהרי מִי	הגמרא מבארת אופן שבו לא נחלקו רבי עקיבא ובן ננס: אִמְרָא רַבִּי
18	כְּתִיב - וכי כתוב 'קִדְשׁ יְהוּי לְבָהֶן' שמשמע שנאכלים רק לכהנים,	יְהִינָו, הַכֹּל מוֹדִים - בין רבי עקיבא שסובר שאין הכבשים מעכבים
19	והרי 'קִדְשׁ יְהוּי לֵה' לְבָהֶן כְּתִיב, שמשמע שיש מהם גם לה' וגם	את הלחם, ובין כן ננס שסובר שאין הלחם מעכב את הכבשים מודים

הלחם, ומה שאמור בתורת כהנים, הקרבנות הבאים עם שתי
הלחם, לא קרב במדבר, שלא התחייבו בקרבנות הללו קודם
שהתחייבו בשתי הלחם, כמבואר בתחילת הברייתא.
הגמרא דנה בדברי רבי עקיבא. שואלת הגמרא: מה הראיה ממה
שהפירם והאילים שבמדבר אינם אותם שבויקרא, שגם הכבשים
אינם אותם כבשים, ודלמא פרים ואילים לאו אינהו – שמא הפרים
והאילים הם אינם אותם פרים ואילים, הא כבשים אינהו נינהו –
אבל הכבשים הם כן אותם כבשים. משיבה הגמרא: מדדני אישתנו
– מכיון שהפירם והאילים הם קרבנות שונים, הני נמי דאחרני –
הכבשים גם הם ודאי כבשים אחרים.
שואלת הגמרא: ופרים ואילים ממאי דאישתנו – ומנין שהפירם
והאילים קרבנות שונים הם, דלמא הכי קאמר רחמנא – שמא כך
מצוה התורה, אי פני – אם רצו פר אחד ושני אילים ליקרב –
יקריבו, ואי פני שני פרים ואיל אחד ליקרב, ולא יקריבו שלשה
פרים ושלשה אילים.
משיבה הגמרא: מדאישתני סדרן – מכיון שבשני החומשים לא
נאמרו בסדר אחד, שבויקרא נאמרו הכבשים תחילה, ובמדבר
נאמרו בסוף, שמע מינה אחרני נינהו – מוכח שהם קרבנות אחרים.
שנינו במשנה: הלחם מעכב את הכבשים, ואין הכבשים מעכבים
אותו, דברי רבי עקיבא. ורבי שמעון בן ננס סובר, שהכבשים מעכבין
את הלחם, והלחם אינו מעכב.
הגמרא מבארת את מקורם של רבי עקיבא וכן ננס. מבררת הגמרא:
מאי טעמא דרבי עקיבא. מבארת הגמרא: נאמר בפרשת שתי הלחם
(ויקרא כג ט) 'והניף הפהן אתם על לחם הבכורים תנופה לפני ה' על שני
כבשים קדש ידיו לה' לפהן, למדנו מתיבת 'ידיו' לעכב, אך אינו
יודעים אם היא מלמדת על הלחם הנוכח בפסוק שמעכב, או
שמלמדת על הכבשים הנוכחים בפסוק שמעכבים, לפיכך מבארת
הגמרא, רבי עקיבא גמר – למד גזירה שוה 'היו' מ'תהייתה'
הכתובה בתחילת הפרשה, שנאמר (שם כג ט) 'לחם תנופה שתיים שני
עשרנים סלת תהייתה, מה להלן בתחילת הפרשה תיבת 'תהייתה'
מכונות על הלחם, אף כן תיבת 'היו' מכונות על הלחם, למדנו
שהלחם מעכב.
מבררת הגמרא: וכן ננס מהיכן לומד שהכבשים מעכבים. מבארת
הגמרא: בן ננס גמר גזירה שוה 'היו' 'היו' מן הפסוק (שם כג טז)
'שבעת כבשים תמימים בני שנה וגו' ידיו עלה לה', מה להלן לגבי
כבשי העולה תיבת 'היו' מכונות על הכבשים, אף כן תיבת 'היו'
מכונות על הכבשים, למדנו שהכבשים מעכבים.
שואלת הגמרא: וכן ננס נמי נילף – גם הוא ילמד גזירה שוה 'היו'
מ'תהייתה', וכך ילמד, מה להלן תיבת 'תהייתה' מכונות על הלחם,
אף כן תיבת 'היו' מכונות על הלחם, ומדוע למד גזירה שוה
מ'היו'. משיבה הגמרא: בן ננס סובר שדנין (יש ללמוד) 'היו'
מ'היו' שהן תיבות דומות, ואין דנין 'היו' מ'תהייתה' שאינו דומות.
שואלת הגמרא: מאי נפקא מינה – מה בכך שאינו דומות, והתנא
דבי – בבית מדרשו של רבי ישמעאל, נאמר בפרשת נגעי בתיים,
בכהן שבא אחר שבוע אחד (ויקרא יד טז) 'ושב הפהן, ונאמר בכהן
הבא אחר שבוע שני (שם יד טז) 'ובא הפהן, והו' שיבה והו' פיה –
'שיבה' ו'ביאה' משמעותן אחת, לכך למדים גזירה שוה 'ושב' ו'בא',
שדין ביאת הכהן בשבוע השני, כדינו בשבוע הראשון. למדנו מן
הברייתא, שאפשר ללמוד גזירה שוה מתיבות שאינן דומות, כיון
ששוות במשמעותן, אם כן אף כן, מדוע בן ננס לא לומד 'היו'
מ'תהייתה' ששוות במשמעותן, אף שאינן דומות.
משיבה הגמרא: הני מילי – דבר זה, שלמדים גזירה שוה מתיבות
ששוות במשמעותן אף שאינן דומות, אינו אלא היבא דליבא דדמי
ליה – כשאין תיבה דומה ללמוד ממנה, אבל היבא דאיבא דדמי
ליה – אבל כשיש תיבה דומה ללמוד ממנה, מדדמי ליה ולפיני –
מהתיבה הדומה למדים, ולא מהתיבה השוה במשמעותה שאינה
דומה.

אילים מרובין, ולא היה להן דמים לקנות איפתן – נסכיהם, מוטב
שיביאו איל אחד ואיפתו – נסכיו במדה הראויה לו, ולא יקרבו
כולם בלא איפות.

משנה

התורה (ויקרא כג טז) מצוה להביא בחג השבועות שתי לחם מזהחטה
החדשה של ארץ ישראל. ועמם מביא שבעה כבשים פר אחד ושני
אילים לקרבנות עולה, שעיר עיזים לקרבן חטאת, ושני כבשים
לשלמי ציבור.
משנתנו דנה בדיני העיכוב של שתי הלחם והקרבנות הבאים עמם:
הפר ושני האילים ושבעת הכבשים הבאים לעולה, והשעיר הבא
לחטאת, אין מעכבין את שתי הלחם, ולא שתי הלחם מעכבין –
שאף אם אין להם את הקרבנות הללו, יביאו את הלחם, ולהיפך.
דין נוסף: הלחם מעכב את שני הכבשים הבאים לשלמים, ואין
הכבשים הללו מעכבין את הלחם, דברי רבי עקיבא.
אמר רבי שמעון בן ננס, לא כי – לא כן הדין, אלא הכבשים
הבאים לשלמים מעכבין את הלחם, והלחם אינו מעכב הכבשים.
מוכיח בן ננס כדבריו, שכן מצונו בשהיו ישראל במדבר ארבעים
שנה, קרבו כבשים לשלמים בחג השבועות בלא לחם, משום שאין
מביאים מנחת העומר בפסח ושתי הלחם בשבועות אלא מתבואת
הארץ, ואם כן אף כן אף פאן אחר שוכנסו לארץ, אם אין להם לחם
יקרבו כבשים בלא לחם.
אמר רבי שמעון, הלכה בדברי בן ננס שהכבשים מעכבים את
הלחם, אבל אין הטעם בדבריו, שאין ראייתו ראויה, משום שכל
האמור בחומש הפקודים – בחומש במדבר, כגון קרבנות המוספים,
קרב במדבר, וכל האמור בתורת כהנים – בחומש ויקרא, כגון
הקרבנות הבאים עם שתי הלחם בחג השבועות, אין קרב במדבר,
משכאן לארץ קרבו אלו ואלו, וכיון שלא קרבו השלמים במדבר,
אין ראייה שאין הלחם מעכבם. ומפני מה אני אומר שהלכה כבן ננס
שיקרבו הכבשים בלא הלחם, מפני שהכבשים מתירין את עצמן
בשחיתתם, ולא יקריבו את הלחם בלא הכבשים, מפני שאין לו מי
יתירנו באכילה, שהקרבנות השלמים מתירה את הלחם באכילה
לכהנים.

גמרא

הגמרא מבארת את מקור הרישא של המשנה: תנו רבנן, נאמר
בפרשת שתי הלחם (שם כג טז), 'והקרבתם על הלחם שבעת כבשים',
מתיבות 'על הלחם' משמע ששבעת הכבשים באים חוזקה על הלחם,
כלומר שאינם באים בלא לחם ואין הלחם בא בלא הכבשים, אך
ממה שנאמר בפסוק 'והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים'
ולא נאמר 'והקרבתם שבעת כבשים על הלחם' משמע שהכבשים
באים דווקא עם הלחם, למדנו שיקריבו את הכבשים אף על פי שאין
לחם. שואלת הברייתא: אם כן שאין הלחם מעכב את הכבשים, מה
תלמוד לומר – מה למדנו הפסוק בתיבות 'על הלחם'. משיבה
הברייתא: מלמד, שלא נתחייבו בהקרבת שבעת הכבשים קודם
שנתחייבו בהקרבת הלחם – כל זמן שהיו במדבר, דברי רבי תרפון.
רבי עקיבא אומר, יכול הית לומר שהן הן – אותם שבעת הכבשים
הקורים בחג השבועות האמורים כן בפרשת שתי הלחם. הן הן
שבעת הכבשים האמורים בחומש הפקודים (במדבר כח כז), משום
שבשניהם נאמר להקריב שבעה כבשים בחג השבועות. אך יש
לדחות, שודאי אינם אותם כבשים, שכן אמרת, בשיאחה מניע למה
שכתוב פרים ואילים הקריבים בשבועות, אתה רואה שאין הן
– אינם אותם קרבנות, שהיו במדבר נאמרו שני פרים ואיל אחד,
ואילו בויקרא נאמרו פר אחד ושני אילים, אלא שני מיני קרבנות הם,
הללו האמורים במדבר, כן אין בגלל עצמן למוסף, והללו האמורים
בויקרא, כן אין בגלל שתי הלחם, נמצא מה שאמור בחומש
הפקודים, קרבנות המוספים, קרב במדבר, מפני שאינם באים בגלל